

Νομικές πλευρές της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής στην Ιταλία

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Δύο χρόνια πριν την Ισπανία και την Πορτογαλία προχώρησε σε νέα ειδική για την παρεμβατική γονιμοποίηση ρύθμιση η Ιταλία με το νόμο 40/19-2-2004, ο οποίος στοχεύει στη διευκόλυνση επίλυσης προβλημάτων προερχόμενων από υπογονιμότητα ή στειρότητα και στον καθορισμό

όρων και τρόπων διεξαγωγής αναπαραγωγικών τεχνικών, που διασφαλίζουν τα δικαιώματα των εμπλεκόμενων μερών και του αγέννητου παιδιού.

Έτσι, στην Ιταλία με βάση τις διατάξεις του συγκεκριμένου νόμου επιτρέπεται η διενέργεια παρεμβατικής γονιμοποιήσεως σε δημόσια και ιδιωτικά κέντρα εγγεγραμμένα στο Εθνικό Μητρώο εγκεκριμένων εγκαταστάσεων και υποκείμενα σε έλεγχο και επιθεώρηση από αρμόδιες αρχές μόνο στις περιπτώσεις διαπιστωμένης και τεκμηριωμένης από ιατρική πράξη υπογονιμότητας ή στειρότητας κι εφόσον οι αιτίες της δεν μπορούν να εξαλειφθούν με άλλες θεραπευτικές μεθόδους. Παρέχεται δε στο γιατρό η δυνατότητα, εκτός από την περίπτωση που θ' αποφασίσει να μην προχωρήσει σε παρεμβατική γονιμοποίηση για λόγους ιατρικής και υγείας, να δίνει προτεραιότητα στη λιγότερο περίπλοκη, επεμβατική και επιβαρυντική για την ψυχική υγεία ομόλογη τεχνική και να προχωρά, αφού περάσει μεταξύ εκδήλωσης βούλησης εφαρμογής της τεχνικής ένα διάστημα όχι μικρότερο των επτά ημερών, στην εφαρμογή αυτής σε άνω των 18 ετών, δυνητικά γόνιμη ηλικίας, ετερόφυλα έγγαμα ή συμβιούντα ζεύγη, των οποίων τα δύο μέλη βρίσκονται εν ζωή κατά τη στιγμή έναρξης της διαδικασίας. Καμιά όμως παρεμβατική αναπαραγωγική τεχνική δεν μπορεί να εφαρμοστεί χωρίς την προηγούμενη λεπτομερή ενημέρωση του ζεύγους από το γιατρό σχετικά με τις μεθόδους, τις παρενέργειες και τις επιπτώσεις αυτών στην υγεία, τους κινδύνους, τις πιθανότητες επιτυχίας, το βαθμό εξάπλωσής τους, τα θέματα βιοηθικής, τις νομικές συνέπειες για τους γονείς και το αγέννητο παιδί, την πρόβλεψη του οικονομικού κόστους στην περίπτωση εφαρμογής της διαδικασίας σε ιδιωτικό κέντρο και την ανακλητή μέχρι τη γονιμοποίηση έγγραφη εν επί γνώσει συναίνεση του ζεύγους.

Αντιθέτως, απαγορεύεται από τον εν λόγω νόμο:

1. η γονιμοποίηση και μεταφορά στη μήτρα περισσότερων από τρία έμβρυα για τον αριθμό των οποίων και την κατάσταση της υγείας τους ενημερώνονται οι γονείς κατόπιν αιτήματός τους,
2. η κρυοσυντήρηση γαμετών, εκτός αν απαιτείται από τις διαδικασίες και η κρυοσυντήρηση εμβρύων, εκτός αν για μη προβλέψιμους κατά τη στιγμή της γονιμοποίησης σοβαρούς και τεκμηριωμένους λόγους ανωτέρας βίας για την κατάσταση της υγείας της γυναίκας δεν μπορεί να γίνει μια μοναδική και ταυτόχρονη μεταφορά στη μήτρα,
3. η μείωση των εμβρύων πολλαπλής κύησης, εκτός από την περίπτωση κινδύνου για τη γυναίκα, όπου εφαρμόζεται η προβλεπόμενη από το νόμο 194/22-5-1978 θεραπευτική άμβλωση,

4. η κλινική και πειραματική έρευνα σε κάθε ανθρώπινο έμβρυο, εκτός αν η διενέργειά της επιβάλλεται από σκοπούς θεραπευτικούς και διαγνωστικούς συνδεδεμένους αποκλειστικά με την υγεία και την ανάπτυξη του εμβρύου και δεν υπάρχουν άλλες θεραπευτικές μέθοδοι,
5. η παραγωγή ανθρώπινων εμβρύων για έρευνα, πειράματα ή σκοπούς διαφορετικούς από τους εκ του νόμου οριζόμενους και η διαφήμιση ή διεξαγωγή εμπορίας τους,
6. η ευγονική επιλογή εμβρύων και γαμετών και οι τροποποιητικές της γενετικής σύνθεσης του εμβρύου ή των γαμετών ή προκαθορίζουσες τα γενετικά χαρακτηριστικά παρεμβάσεις,
7. η αναπαραγωγική κλωνοποίηση και η δημιουργία χιμαιρών και υβριδίων,
8. η παρένθετη μητρότητα και η ετερόλογη γονιμοποίηση, η οποία αν εφαρμοστεί παράνομα επισυνάπτει στους γονείς κι όχι στο δότη τη νομική σχέση με το παιδί, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις απ' αυτού.

Προβλέπονται δε ποινές για παραβάσεις των διατάξεων του νόμου, η άσκηση του δικαιώματος αποχής από την εφαρμογή των εν λόγω τεχνικών του ιατρικού και βοηθητικού προσωπικού του κέντρου ένεκα αντίρρησης συνείδησης, η κάλυψη των εξόδων εφαρμογής του νόμου από «*Ειδικό Ταμείο*» του κρατικού προϋπολογισμού και η υποβολή ετήσιας έκθεσης περί της εφαρμογής του νόμου στο Ευρωκοινοβούλιο^[1].

Τέλος, σε ειδική νομοθετική ρύθμιση κατέφυγε και η Αλβανία το 2002 με το νόμο 8876/4-4-2002, ο οποίος ρυθμίζει την οργάνωση, λειτουργία και εποπτεία όλων των δραστηριοτήτων αναπαραγωγικής υγείας και προστατεύει τ' αναπαραγωγικά δικαιώματα του ατόμου και του ζευγαριού.

Με το νόμο αυτό αναγνωρίζεται σε κάθε άτομο αναπαραγωγικής ηλικίας και σε κάθε ζευγάρι, που απέτυχε στην προσπάθεια ν' αποκτήσει παιδί για μια περίοδο δύο ετών και μέχρι τη στιγμή της γονιμοποίησης και εμβρυομεταφοράς, το δικαίωμα να ενημερωθεί για το περιεχόμενο, την αποτελεσματικότητα, τις συνέπειες, τις βέλτιστες προόδους των σύγχρονων αναπαραγωγικών τεχνικών και να συμμετέχει σ' αυτές χωρίς επίδραση από τη θρησκεία, τη φιλοσοφία, τον πολιτισμό, την ιδεολογία, όταν αυτές θεωρούνται εναλλακτική λύση στη φυσιολογική αναπαραγωγή, είναι ασφαλείς κι αποδεκτές κι άλλες μέθοδοι θεραπείας δεν είναι κατάλληλες και δεν εγγυώνται επιθυμητό αποτέλεσμα για πρόληψη μετάδοσης στο παιδί γενετικών ή άλλων ασθενειών συνεπαγόμενων πρόωρο θάνατο, νοητική υστέρηση, σωματική αναπηρία.

Ορίζεται να διενεργούνται οι παρεμβατικές αναπαραγωγικές τεχνικές από κρατικές ιατρικές υπηρεσίες, δημόσια και ιδιωτικά νομικά πρόσωπα και

μεμονωμένα πρόσωπα, που διαθέτουν άδεια και προδιαγραφές καθορισμένες από το Υπουργείο Υγείας κι επιτρέπεται να συνδυάζονται με κρυοσυντήρηση ανδρικών και γυναικείων αναπαραγωγικών κυττάρων και δωρεά γαμετών κατόπιν έγγραφης άδειας των δωρητών. Απαγορεύεται όμως η επιλογή φύλου, εκτός αν υπάρχει κίνδυνος μετάδοσης φυλοσύνδετης κληρονομικής νόσου στο παιδί και η χρησιμοποίηση εμβρύου για εμπορικούς, βιομηχανικούς ή πειραματικούς σκοπούς και καθορίζονται ποινές για παραβάσεις των διατάξεων του νόμου[2].

[1] «Norme in materia di procreazione medicalmente assistita», (Gazzeta ufficiale n. 45/ 24-2-2004), διαδικτυακός τόπος: <http://www.interno.gov.it/mininterno/site/it/sezioni/servizi/legislazione/sanita/legislazione.html> (ανάκτηση 11-07-2013)

[2] Law on Reproductive Health (Nr. 8876/4-4-2002), διαδικτυακός τόπος: <http://www.legislationline.org/documents/id/16421> (ανάκτηση 18-07-2013)

Παρατήρηση: Συνεχίζουμε την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης σχετικά με την Παρεμβατική Γονιμοποίηση της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή - διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου